

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Traducerea și permisiunea de republicare au fost oferite sub autoritatea Direcției Generale Agent Guvernamental, Ministerul Justiției al Republicii Moldova (justice.gov.md). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

The present text and the authorisation to republish were granted under the authority of the Governmental Agent's General Department from the Ministry of Justice of the Republic of Moldova (justice.gov.md). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

La traduction et l'autorisation de republier ont été accordées sous l'autorité de la Direction générale de l'Agent gouvernemental du Ministère de la Justice de la République de Moldova (justice.gov.md). L'autorisation de republier cette traduction a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

SECȚIA A PATRA

CAUZA HOLOMIOV c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 30649/05)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

7 noiembrie 2006

DEFINITIVĂ

07/02/2007

Această hotărâre poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Holomiov contra Republicii Moldova,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

DI J. CASADEVALL,

DI G. BONELLO,

DI M. PELLONPÄÄ,

DI K. TRAJA,

DI S. PAVLOVSKI,

DI J. ŠIKUTA, *judcători*,

și dl T.L. EARLY, *Grefier al Secției*,

Deliberând la 17 octombrie 2006 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea (nr. 30649/05) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”) de către Victor Holomiov („reclamant”), la 10 august 2005.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl Sergiu Gogu, avocat din Chișinău și membru al organizației non-guvernamentale „Promo-Lex”. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl Vitalie Pârlog.

3. Reclamantul pretinde că el a fost deținut în condiții de detenție inumane și degradante și că nu i s-a acordat asistență medicală corespunzătoare, ceea ce contravine articolului 3 al Convenției. De asemenea, el a pretins, în temeiul articolului 5 al Convenției, încălcarea dreptului său la libertate.

4. Cererea a fost repartizată Secției a Patra. La 11 noiembrie 2005, Președintele acestei Secții a decis să comunice cererea Guvernului. În conformitate cu articolul 29 § 3 al Convenției, Secția a decis examinarea fondului concomitent cu admisibilitatea cererii. De asemenea, ea a decis, în temeiul articolului 41 al Regulamentului Curții, să acorde prioritate cauzei avându-se în vedere starea precară a sănătății reclamantului.

5. Atât reclamantul, cât și Guvernul au prezentat observații cu privire la fondul cauzei (articolul 59 § 1 al Regulamentului Curții).

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Reclamantul s-a născut în 1955 și locuiește la Chișinău.

1. Reținerea și arestarea preventivă a reclamantului

7. Reclamantul a fost reținut la 24 ianuarie 2002, fiind bănuț de complicitate în dare de mită.

8. La 26 ianuarie 2002, Judecătoria sectorului Centru a emis pe numele reclamantului un mandat de arest pentru un termen de 30 de zile. Motivarea instanței a fost următoarea: „bănuțul a atins vârsta de tragere la răspundere penală, el este bănuț de comiterea unei infracțiuni grave și nu este angajat”.

9. La 4 februarie 2002, reclamantul a fost învinuit *inter alia* de complicitate în dare de mită, implicând sume mari de bani, ceea ce se pedepsea cu până la douăzeci de ani de închisoare.

10. La 14 februarie 2002, Judecătoria sectorului Centru a examinat o cerere *habeas corpus* depusă de reclamant și o cerere de prelungire a mandatului de arest depusă de procuror. În cererea sa *habeas corpus*, reclamantul a susținut că el era căsătorit, avea trei copii și era angajat. Instanța a respins cererea reclamantului, însă a admis cererea procurorului și a prelungit mandatul de arest.

11. Prolungiri similare ale mandatului de arest au fost dispuse până la 23 mai 2002, când urmărirea penală a fost finalizată, iar dosarul penal a fost transmis de către procuror la Tribunalul Chișinău pentru examinare. După această dată, reclamantul a rămas în detenție, fără ca mandatul său de arest să fie prelungit. El a depus numeroase cereri *habeas corpus*, invocând *inter alia* starea sănătății sale (a se vedea paragraful 17 de mai jos) și imposibilitatea de a primi asistență medicală corespunzătoare în închisoare din cauza lipsei medicilor specializați și a medicamentelor, însă toate aceste cereri au fost respinse.

12. La 13 februarie 2003, reclamantul s-a plâns *inter alia* că de la 23 mai 2002 el a fost deținut fără mandat. Cererea sa a fost respinsă.

13. La 19 decembrie 2005, reclamantul a depus o cerere *habeas corpus* la Judecătoria Centru, susținând *inter alia* că detenția sa era incompatibilă cu starea sănătății sale din cauza lipsei asistenței medicale corespunzătoare în închisoare. El a cerut să fie eliberat din detenție.

14. La 28 decembrie 2005, judecătorii Catană, Gordilă și Pitic, de la Judecătoria Centru, au considerat cererea reclamantului ca fiind întemeiată și au decis să înlocuiască arestarea preventivă a reclamantului cu arestul la domiciliu.

15. Se pare că, în momentul adoptării prezentei hotărâri, reclamantul încă se afla sub arest la domiciliu.

2. Starea sănătății reclamantului în timpul detenției sale și asistența medicală care i-a fost acordată

16. Începând cu 26 ianuarie 2002, reclamantul a fost deținut în Izolatorul Anchetei Preliminare nr. 3 al Ministerului Justiției. De câteva ori el a fost internat în Spitalul Penitenciar.

17. Potrivit certificatelor medicale prezentate de reclamant, care nu au fost contestate de Guvern, el suferea de multe boli, precum: hepatită cronică, hidronefroză de gradul doi (acumularea urinei în rinichi din cauza obstrucției în uretră), diateză urică, hipercogenitatea parenchimului pancreatic, pielonefrită cronică bilaterală (inflamarea rinichilor și a pelvisului cauzată de infecție microbiană) cu hipofuncționalitate a rinichiului drept, hidronefroză a rinichiului drept cu diminuarea funcțiilor acestuia, calculi în canalul urinar, patologie somatică, insuficiență renală cronică, traumatism cranio-cerebral și anxietate generalizată de hipertensiunea arterială.

18. De mai multe ori, lui i-a fost prescris tratament în spital și chiar operație la rinichiul drept. La 21 octombrie 2002 și 22 aprilie 2003, reclamantul a fost examinat de doctorul Spânu, urolog de la Spitalul Clinic Republican, spital care aparține Ministerului Sănătății, care a recomandat operarea urgentă a rinichiului drept al reclamantului, pentru a elimina obstrucționarea uretrei. Medicul a constatat că o întârziere ar putea duce la agravarea stării rinichiului și extirparea acestuia. O recomandare similară a fost repetată la 23 iunie 2003 de medicul-șef al Spitalului Penitenciar, dr. Cuțitaru, care a recomandat ca operația să fie efectuată într-un spital specializat de urologie al Ministerului Sănătății. Din observațiile Guvernului nu rezultă că această recomandare a fost vreodată urmată.

19. Guvernul a declarat că reclamantului i-a fost acordată asistență medicală suficientă, însă reclamantul a contestat acest fapt.

20. Guvernul a prezentat numeroase rapoarte întocmite de medicii penitenciarului, potrivit cărora reclamantul a refuzat să fie supus controalelor medicale și tratamentului și că a solicitat să fie transferat într-un spital obișnuit. Potrivit unora din aceste rapoarte, reclamantul a declarat că tratamentul în penitenciar era inefficient și că el necesita medicamente care acolo nu erau disponibile.

21. Potrivit unei scrisori din 15 noiembrie 2004, adresată Judecătoriei Centru și procuraturii de către administrația penitenciarului, reclamantul a declarat greva foamei pentru a protesta împotriva tratamentului său în penitenciar.

22. La o dată nespecificată, reclamantul s-a plâns Ministerului Justiției de lipsa unui tratament medical adecvat. Printr-o scrisoare din 23 septembrie 2003, plângerea reclamantului a fost respinsă, iar el a fost informat *inter alia* că el a fost supus de 43 de ori controlului medical de către medicii penitenciarului și de către medici din afara penitenciarului. Lui i-a fost acordat tratament medical potrivit „posibilităților modeste” ale

serviciului medical al penitenciarului și cu medicamente aduse de către rudele sale. El a fost internat în secția medicală a penitenciarului de patru ori, unde i s-a acordat tratament medical adecvat și de două ori în Spitalul Penitenciar.

23. Reclamantul a prezentat o scrisoare din 7 octombrie 2003 a medicului-șef al Spitalului Penitenciar adresată avocatului său, în care se menționa că în Spitalul Penitenciar nu erau medici urologi, cardiologi și neurochirurghi.

24. Printr-o altă scrisoare, din 12 octombrie 2005, adresată avocatului reclamantului de către șeful penitenciarului în care reclamantul era deținut, avocatul reclamantului a fost informat că nici în penitenciar nu erau asemenea medici și că, în caz de urgență, reclamantul va fi transferat în Spitalul Penitenciar.

3. Procedurile penale împotriva reclamantului

25. La 24 ianuarie 2002, Procuratura Generală a pornit urmărirea penală împotriva reclamantului și a altui co-acuzat, fiind acuzați de complicitate în dare de mită.

26. La 12 februarie 2002, Procuratura Generală a pornit o nouă urmărire penală împotriva reclamantului, pe motivul deposedării prin înșelăciune a unei persoane de 1,200 dolari americani (USD).

27. La 25 februarie 2002, Procuratura Generală a pornit o nouă urmărire penală împotriva reclamantului, el fiind acuzat de deposedare prin înșelăciune a două persoane de apartamentele lor.

28. Toate cauzele penale de mai sus au fost conexe într-un singur dosar, iar urmărirea penală a durat până la 23 mai 2002, când Procuratura Generală a transmis dosarul penal la Tribunalul Chișinău pentru examinare.

29. La 30 mai 2002, Tribunalul Chișinău a primit dosarul penal și acesta a fost repartizat unui judecător.

30. La 10 iunie 2002, judecătorul a stabilit data primei ședințe pentru 21 iunie 2002.

31. La 21 iunie 2002, reclamantul nu a putut fi prezent la ședință din cauza hipertensiunii arteriale. El a fost examinat de un medic, care i-a eliberat un certificat ce confirma că reclamantul avea hipertensiune arterială și că nu a putut fi prezent la ședință. Ședința a fost amânată pentru 1 iulie 2002.

32. La 1 iulie 2002, ședința nu a avut loc, deoarece procurorul și două dintre pretinsele victime au lipsit. Ședința a fost amânată pentru 16 iulie 2002.

33. La 16 iulie 2002, ședința a fost amânată pentru 30 iulie 2002 din cauza absenței a trei pretinse victime și a avocaților reclamantului.

34. La 30 iulie 2002, reclamantul a informat instanța de judecată că el nu se simțea bine și a cerut să fie internat. Instanța a decis să trimită reclamantul pentru o examinare medicală la Spitalul Clinic Republican,

spital care aparținea Ministerului Sănătății. Se pare că ședința a fost amânată pentru o dată nedeterminată.

35. La 20 august 2002, reclamantul s-a plâns instanței de judecată că autoritățile refuzau să-l trimită pentru o examinare medicală și că, din acest motiv, la 15 august 2002, el a început greva foamei.

36. La 12 septembrie 2002, judecătorul căruia i-a fost repartizat dosarul a scris conducerii penitenciarului și i-a cerut să se conformeze încheierii din 30 iulie 2002.

37. La 26 septembrie 2002, reclamantul s-a plâns Ministerului Justiției de neexecutarea încheierii din 30 iulie 2002.

38. Se pare că, la o dată nespecificată, administrația penitenciarului a încercat să-l ducă pe reclamant la Spitalul Penitenciar, însă el a refuzat pe motiv că încheierea din 30 iulie 2002 prevedea ca el să fie examinat la Spitalul Clinic Republican. Administrația penitenciarului l-a informat pe judecătorul căruia i-a fost repartizată cauza despre refuzul reclamantului.

39. La 10 octombrie 2002, reclamantul i-a scris din nou judecătorului, informându-l că administrația penitenciarului a refuzat să-l ducă la Spitalul Clinic Republican, așa cum prevedea încheierea din 30 iulie 2002 și că, în consecință, starea sănătății sale s-a înrăutățit. El l-a informat pe judecător că nu avea o altă soluție decât să înceapă din nou greva foamei.

40. Se pare că, o săptămână mai târziu, reclamantul a fost dus la Spitalul Clinic Republican pentru a fi examinat, deoarece dosarul penal conține documente medicale de la Spitalul Clinic Republican datate din 17 octombrie 2002.

41. Reluarea ședinței a fost fixată pentru 24 octombrie 2002. Totuși, procesul a fost amânat din cauza stării sănătății reclamantului. Reclamantul a fost consultat de un medic, care a constatat că el suferea de consecințele afecțiunii organice a creierului cu sindrom cerebral astenic și a notat că el a refuzat tratamentul care i-a fost prescris.

42. La 28 octombrie 2002, procurorul și unul din avocații reclamantului au lipsit. Reclamantul a declarat că nu era satisfăcut de prestația avocaților săi și că dorea să angajeze alți avocați. El a cerut amânarea ședinței. Ședința a fost amânată pentru 12 noiembrie 2002.

43. La 12 noiembrie 2002, ședința a fost amânată din cauză că reclamantul nu și-a angajat un nou avocat.

44. La 19 noiembrie 2002, la cererea noului avocat al reclamantului, care intenționa să prezinte probe ce confirmau starea gravă a sănătății reclamantului, ședința a fost amânată pentru 22 noiembrie 2002.

45. La 22 noiembrie 2002, avocatul reclamantului a prezentat acte medicale și a solicitat ca reclamantul să fie supus unei examinări psihiatrice, pentru a stabili capacitatea lui de a pleda în instanță. Cererea a fost admisă și a fost dispusă o examinare psihiatrică a reclamantului.

46. La 11 decembrie 2002, o comisie de medici psihiatri a constatat că o examinare psihiatrică ar fi posibilă doar după internarea reclamantului la Spitalul de Psihiatrie.

47. La 4 ianuarie 2003, judecătorul Buruiană a dispus ca reclamantul să fie internat în Spitalul de Psihiatrie, pentru ca examinarea psihiatrică dispusă la 22 noiembrie 2002 să fie efectuată.

48. La 21 ianuarie 2003, examinarea psihiatrică a fost finalizată, iar reclamantul a fost considerat capabil să pledeze în instanță. Raportul medical a fost trimis instanței de judecată la 28 ianuarie 2003.

49. La 13 februarie 2003, reclamantul a cerut instanței de judecată să fie informat *inter alia* despre stadiul procesului, iar, la 20 februarie, el a fost informat de către judecătorul Buruiană că ședințele vor fi reluate în martie 2003, după ce avocatul unui alt co-acuzat se va întoarce dintr-o deplasare de serviciu din Federația Rusă.

50. La 11 martie 2003, ședința a fost amânată pentru 8 aprilie 2003, pe motiv că reclamantul a solicitat schimbarea avocatului.

51. La 8 aprilie 2003, reclamantul l-a recuzat pe judecătorul căruia i-a fost repartizată cauza sa pe motiv că *inter alia* acest judecător va prelungi examinarea cauzei, nu-i va permite să i se facă operația la rinichi, așa precum a recomandat doctorul Spânu, este părtinitor și va respinge cererile sale *habeas corpus*. Cererea de recuzare a fost respinsă, iar ședința judecătorească a fost amânată pentru a solicita informații de la administrația penitenciarului despre starea sănătății reclamantului.

52. La 21 aprilie 2003, reclamantul a solicitat amânarea ședinței judecătorești pe motiv că nu se simțea bine și avea nevoie de tratament medical. Ședința a fost amânată pentru 25 aprilie 2003.

53. La 22 aprilie 2003, reclamantul a fost examinat de către doctorul Spânu, medic urolog, care i-a prescris o operație urgentă la rinichi (a se vedea paragraful 18 de mai sus).

54. La 25 aprilie 2003, ședința judecătorească a fost reluată, iar instanța de judecată a examinat și a respins cererea *habeas corpus* depusă de reclamant, care a invocat în principal starea sănătății sale. După aceasta, ședința judecătorească a fost amânată.

55. La 13 mai 2003, reclamantul l-a recuzat din nou pe judecător, pe motiv că acesta a refuzat să permită eliberarea sa din motive medicale; cererea de recuzare a fost respinsă. De asemenea, el a solicitat să fie chemată o ambulanță; această cerere a fost, de asemenea, respinsă, instanța de judecată notând că reclamantul încerca să tergiverseze procedurile penale intentate împotriva sa. La fel, instanța de judecată l-a avertizat oficial pe reclamant, deoarece el a ridicat vocea la judecător. *In fine* reclamantul și-a concediat avocatul și i s-a acordat timp pentru a încheia un contract cu un alt avocat.

56. La 21 mai 2003, reclamantul a lipsit de la ședința de judecată pe motiv de sănătate, iar instanța de judecată a amânat ședința pentru 6 iunie 2003.

57. La 6 iunie 2003, reclamantul a lipsit din nou, iar instanța de judecată a amânat ședința judecătorească pentru 23 iunie 2003.

58. La 23 iunie 2003, procurorul a informat instanța de judecată că, în conformitate cu noul Cod de procedură penală, care a intrat în vigoare la 12 iunie 2003, Tribunalul Chișinău nu mai era competent să judece cauza penală împotriva reclamantului. El a cerut ca dosarul să fie transmis pentru examinare la Judecătoria Centru. Instanța de judecată a admis cererea procurorului, iar dosarul penal a fost trimis Judecătoriei Centru.

59. La 21 octombrie 2003, președintele Judecătoriei Centru a scris Curții Supreme de Justiție și i-a solicitat să dispună transmiterea dosarului Curții de Apel, deoarece *inter alia* drept urmare a reformei judecătorești din 2003, Curtea de Apel era instanța succesoare a Tribunalului Chișinău, care începuse deja examinarea cauzei.

60. La 31 octombrie 2003, Curtea Supremă de Justiție a respins cererea președintelui Judecătoriei Centru și i-a atras atenția asupra necesității de a asigura examinarea cauzei într-un termen rezonabil.

61. La 18 noiembrie 2003, a avut loc prima ședință judecătorească la Judecătoria Centru. Reclamantul l-a recuzat pe nou-numitul judecător, domnul Alerguș, pe motiv că el va respinge toate cererile sale. Cererea de recuzare a fost respinsă în aceeași zi, iar ședința judecătorească a fost amânată.

62. La 16 decembrie 2003, ședința judecătorească a fost amânată pentru 19 ianuarie 2004 din cauza absenței procurorului și a uneia din pretinsele victime.

63. La 19 ianuarie și 11 februarie 2004, ședințele judecătorești au fost amânate, deoarece judecătorul era bolnav.

64. La 25 februarie 2004, judecătorul a participat la o conferință și, din acest motiv, ședința a fost amânată pentru 25 martie 2004.

65. La 25 martie 2004, judecătorul a participat la o ședință judecătorească într-o altă cauză, iar ședința a fost amânată pentru 29 aprilie 2004.

66. La 29 aprilie 2004, reclamantul a lipsit din cauza internării sale în Spitalul Penitenciar, iar ședința judecătorească a fost amânată pentru 27 mai 2004.

67. La 27 mai 2004, instanța de judecată a început să examineze fondul cauzei prin audierea uneia din victime. Deoarece alte victime și martorii au lipsit, instanța de judecată a amânat ședința judecătorească pentru 28 iunie 2004.

68. La 28 iunie 2004, avocatul unui co-inculpat al reclamantului a lipsit, iar co-inculpatul a solicitat amânarea. Instanța de judecată a decis să amâne

ședința judecătorească pentru 23 septembrie 2004, luând în considerație vacanța judecătorească.

69. La 23 septembrie 2004, ședința judecătorească a fost amânată pentru 18 octombrie 2004, deoarece judecătorul Alerguș a demisionat din funcție.

70. La 1 octombrie 2004, reclamantul s-a plâns Consiliului Superior al Magistraturii de durata excesivă a procedurilor penale împotriva sa. El a primit un răspuns datat din 1 noiembrie 2004, în care el a fost informat *inter alia* că președintelui Judecătoriei Centru i s-a cerut să întreprindă toate măsurile necesare pentru a asigura examinarea cauzei într-un termen rezonabil.

71. La 18 octombrie 2004, ședința judecătorească a fost amânată pentru 18 noiembrie 2004, deoarece același judecător, judecătorul Alerguș, era bolnav.

72. La 18 noiembrie 2004, reclamantul și-a concediat avocatul și, astfel, a fost desemnat un avocat din oficiu. Reclamantul a solicitat să fie examinat de o comisie medicală, însă cererea sa a fost respinsă. El i-a recuzat pe judecătorii care i-au respins cererea, însă fără succes.

73. La 19 noiembrie 2004, reclamantul a cerut ca avocatul său din oficiu să fie concediat pe motiv de lipsă de experiență și a cerut să fie examinat de o comisie medicală; cu toate acestea, cererile sale au fost respinse. Una din pretinsele victime a fost audiată, iar ședința judecătorească a fost amânată pentru 24 noiembrie 2004.

74. La 24 noiembrie 2004, instanța de judecată a audiat un martor și a amânat ședința judecătorească pentru 26 noiembrie 2004.

75. La 26 noiembrie 2004, reclamantul a încheiat un contract de asistență juridică cu un alt avocat, iar ședința judecătorească a fost amânată pentru 21 decembrie 2004.

76. La 21 decembrie 2004, noul avocat al reclamantului a fost implicat într-o altă cauză și nu a putut să participe la ședință. Instanța de judecată a amânat ședința judecătorească pentru 23 februarie 2005.

77. La 23 februarie și 1 martie 2005, judecătorul a fost bolnav, iar ședința judecătorească a fost amânată pentru 1 aprilie 2005.

78. La 1 aprilie 2005, reclamantul a fost internat în Spitalul Penitenciar, iar procurorul a lipsit. Ședința judecătorească a fost amânată pentru 5 mai 2005.

79. La 5 mai 2005, procurorul a fost schimbat, iar noul procuror a cerut amânarea ședinței judecătorești pentru a studia dosarul. Ședința judecătorească a fost amânată pentru 1 iunie 2005.

80. La 1 și 2 iunie 2005, instanța de judecată a audiat reclamantul și co-inculpatul său în ceea ce privește învinuirile care le-au fost aduse. De asemenea, reclamantul a declarat că el era bolnav și că nu putea să participe la ședința judecătorească. Instanța a amânat ședința pentru 28 iunie 2005.

81. La 28 iunie 2005, instanța de judecată a dat citire declarațiilor câtorva martori făcute la faza urmăririi penale. Reclamantul a cerut din nou

să fie examinat de către o comisie medicală. Această cerere a fost respinsă, iar el a fost avertizat să nu încerce să tergiverseze examinarea cauzei. Instanța de judecată a amânat ședința judecătorească pentru 15 septembrie 2005.

82. La 15 septembrie 2005, ședința judecătorească a fost amânată pentru 7 octombrie 2005 din cauză că judecătorul era bolnav.

83. Se pare că, între 15 septembrie 2005 și 11 ianuarie 2006 (data la care Guvernul a prezentat Curții o copie a dosarului penal), nu a avut loc nici o ședință judecătorească.

84. La data adoptării hotărârii sale, Curtea nu a fost informată de către părți dacă procedurile penale de la Judecătoria Centru s-au sfârșit.

II. PRACTICA ȘI DREPTUL INTERN PERTINENT

A. Arestarea preventivă

85. Prevederile relevante ale articolului 25 al Constituției Republicii Moldova sunt următoarele:

„(4) Arestarea se face în temeiul unui mandat, emis de judecător, pentru o durată de cel mult 30 de zile. Asupra legalității mandatului se poate depune recurs, în condițiile legii, în instanța judecătorească ierarhic superioară. Termenul arestării poate fi prelungit numai de către judecător sau de către instanța judecătorească, în condițiile legii, cel mult până la 12 luni.”

86. Prevederile relevante ale vechiului Cod de procedură penală, în vigoare până la 12 iunie 2003, sunt următoarele:

„Articolul 79. Durata ținerii sub arest și prelungirea ei

Arestarea se face în baza unui mandat, emis de judecător, pentru un termen de cel mult 30 de zile.

...

Termenul arestării poate fi prelungit cel mult până la 6 luni, iar în cazuri excepționale ... până la 12 luni. Prolungirea termenului de ținere sub arest a persoanei se dispune de judecător în baza unui demers motivat al procurorului. ...

După trimiterea cauzei în judecată, inculpatul poate fi ținut sub arest până la rezolvarea definitivă a cauzei într-un termen rezonabil.”

87. Prevederile relevante ale noului Cod de procedură penală, în vigoare din 12 iunie 2003, sunt următoarele:

„Articolul 176. Temeiurile pentru aplicarea măsurilor preventive

(1) Măsurile preventive pot fi aplicate de către procuror, din oficiu ori la propunerea organului de urmărire penală, sau, după caz, de către instanța de judecată numai în cazurile în care există suficiente temeiuri rezonabile de a presupune că bănuitul, învinuitul, inculpatul ar putea să se ascundă de organul de urmărire penală sau de instanță, să împiedice stabilirea adevărului în procesul penal ori să săvârșească

alte infracțiuni, de asemenea, ele pot fi aplicate de către instanță pentru asigurarea executării sentinței.

(2) Arestarea preventivă și măsurile preventive de alternativă arestării se aplică numai în cazurile existenței unei bănuieli rezonabile privind săvârșirea unei infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsă privativă de libertate pe un termen mai mare de 2 ani, iar în cazul existenței unei bănuieli rezonabile privind săvârșirea unei infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsă privativă de libertate pe un termen mai mic de 2 ani, ele se aplică dacă învinuitul, inculpatul a comis cel puțin una din acțiunile menționate în alineatul (1).

(3) La soluționarea chestiunii privind necesitatea aplicării măsurii preventive respective, organul de urmărire penală și instanța de judecată vor lua în considerare următoarele criterii complementare:

- 1) caracterul și gradul prejudiciabil al faptei incriminate;
- 2) persoana bănuितului, învinuitului, inculpatului;
- 3) vârsta și starea sănătății lui;
- 4) ocupația lui;
- 5) situația familială și prezența persoanelor întreținute;
- 6) starea lui materială;
- 7) prezența unui loc permanent de trai;
- 8) alte circumstanțe esențiale.

...

Articolul 177. Actul prin care se aplică măsura preventivă

...

(2) Arestarea preventivă ... se aplică numai conform hotărârii instanței de judecată...

Articolul 185. Arestarea preventivă

(1) Arestarea preventivă constă în deținerea bănuितului, învinuitului, inculpatului în stare de arest în locurile și în condițiile prevăzute de lege.

(2) Arestarea preventivă poate fi aplicată în cazurile și în condițiile prevăzute în art.176, precum și dacă:

- 1) bănuitul, învinuitul, inculpatul nu are loc permanent de trai pe teritoriul Republicii Moldova;
- 2) bănuitul, învinuitul, inculpatul nu este identificat;
- 3) bănuitul, învinuitul, inculpatul a încălcat condițiile altor măsuri preventive aplicate în privința sa.

...

(4) Încheierea privind arestarea preventivă poate fi atacată cu recurs în instanța ierarhic superioară.

Articolul 186. Termenul ținerii persoanei în stare de arest și prelungirea lui

(1) Termenul ținerii persoanei în stare de arest curge de la momentul privării persoanei de libertate la reținerea ei, iar în cazul în care ea nu a fost reținută - de la momentul executării hotărârii judecătorești privind aplicarea acestei măsuri preventive. ...

(2) Ținerea persoanei în stare de arest în faza urmăririi penale până la trimiterea cauzei în judecată nu va depăși 30 de zile, cu excepția cazurilor prevăzute de prezentul cod. Curgerea duratei arestării preventive în faza urmăririi penale se întrerupe la data când procurorul trimite cauza în instanță spre judecare, când arestarea preventivă sau arestarea la domiciliu se revocă ori se înlocuiește cu o altă măsură preventivă neprivativă de libertate.

...

(5) Fiecare prelungire a duratei arestării preventive nu poate depăși 30 de zile.

(6) În caz dacă este necesar de a prelungi durata arestării preventive a învinutului, procurorul, nu mai târziu de 5 zile până la expirarea termenului de arestare, înaintează judecătorului de instrucție un demers privind prelungirea acestui termen.

(7) La soluționarea demersului privind prelungirea termenului arestării preventive, judecătorul de instrucție sau, după caz, instanța de judecată este în drept să înlocuiască arestarea preventivă cu arestarea la domiciliu, liberare provizorie sub control judiciar sau liberare provizorie pe cauțiune.

(8) După trimiterea cauzei în judecată, toate demersurile cu privire la arestarea preventivă se soluționează de către instanța care judecă cauza.

(9) Prolungirea duratei arestării preventive până la 6 luni se decide de către judecătorul de instrucție în baza demersului procurorului din circumscripția în raza teritorială a căreia se efectuează urmărirea penală, iar în caz de necesitate de a prelungi arestarea preventivă peste termenul indicat - în baza demersului aceluiași procuror, cu consimțământul Procurorului General sau al adjuncților lui.

(10) Hotărârea de prelungire a duratei arestării preventive poate fi atacată cu recurs în instanța ierarhic superioară.

Articolul 190. Liberarea provizorie a persoanei arestate

Persoana arestată preventiv în condițiile art.185 poate cere, în tot cursul procesului penal, punerea sa în libertate provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune.

Articolul 191. Liberarea provizorie sub control judiciar a persoanei deținute

(1) Liberarea provizorie sub control judiciar a persoanei arestate preventiv, reținute sau în privința căreia s-a înaintat demers de arestare poate fi acordată de către judecătorul de instrucție sau, după caz, de către instanța de judecată numai în cazul infracțiunilor din imprudență, precum și al infracțiunilor cu intenție pentru care legea prevede o pedeapsă care nu depășește 10 ani închisoare.

(2) Liberarea provizorie sub control judiciar nu se acordă bănuțului, învinutului, inculpatului în cazul în care acesta are antecedente penale nestinse pentru infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave sau există date că el va săvârși o altă infracțiune, va încerca să influențeze asupra martorilor sau să distrugă mijloacele de probă, sau să fugă.

(3) Liberarea provizorie sub control judiciar a persoanei deținute este însoțită de una sau mai multe din următoarele obligații:

1) să nu părăsească localitatea unde își are domiciliul decât în condițiile stabilite de către judecătorul de instrucție sau, după caz, de către instanță;

2) să comunice organului de urmărire penală sau, după caz, instanței de judecată orice schimbare de domiciliu;

3) să nu meargă în locuri anume stabilite;

4) să se prezinte la organul de urmărire penală sau, după caz, la instanța de judecată ori de câte ori este citată;

5) să nu intre în legătură cu anumite persoane;

6) să nu săvârșească acțiuni de natură să împiedice aflarea adevărului în procesul penal;

7) să nu conducă autovehicule, să nu exercite o profesie de natura aceleia de care s-a folosit la săvârșirea infracțiunii.

...

Articolul 195. Înlocuirea, revocarea sau încetarea de drept a măsurii preventive

(1) Măsura preventivă aplicată poate fi înlocuită cu una mai aspră, dacă necesitatea acesteia este confirmată prin probe, sau cu una mai ușoară, dacă prin aplicarea ei se va asigura comportamentul respectiv al bănuیتului, învinuitului, inculpatului, în scopul desfășurării normale a procesului penal și al asigurării executării sentinței. ...

Articolul 329. Rezolvarea chestiunii cu privire la măsura preventivă

(1) La judecarea cauzei, instanța, *din oficiu* sau la cererea părților și ascultând opiniile acestora, este în drept să dispună aplicarea, înlocuirea sau revocarea măsurii preventive aplicate inculpatului. O nouă cerere de aplicare, înlocuire sau revocare a măsurii preventive poate fi depusă dacă au apărut temeiuri pentru aceasta, dar nu mai devreme decât peste o lună după ce încheierea precedentă privind această chestiune a intrat în vigoare sau dacă nu au intervenit noi împrejurări care condiționează noua cerere. ...

Articolul 345. Ședința preliminară

(1) În termen de cel mult 10 zile de la data la care cauza a fost repartizată pentru judecare, judecătorul sau, după caz, completul de judecată, studiind materialele dosarului, fixează termenul pentru ședința preliminară. Ședința preliminară în cauzele în care sunt inculpați arestați se face de urgență și cu prioritate.

...

(4) În ședința preliminară se soluționează chestiunile privind:

... 6) măsurile preventive și de ocrotire.

Articolul 351. Numirea cauzei spre judecare

...

(7) Fixând cauza pentru judecare, instanța dispune menținerea, schimbarea, revocarea sau încetarea, după caz, a măsurii preventive, în conformitate cu prevederile prezentului cod.”

B. Recursurile interne invocate de Guvern

88. În cauza *Drugalev c. Ministerului Afacerilor Interne și Ministerului Finanțelor* (hotărârea irevocabilă a Curții de Apel Chișinău din 26 octombrie 2004), după trei ani de la eliberarea din arest preventiv, reclamantul a pretins și a obținut despăgubiri în mărime de aproximativ 950 euro (EUR) pentru că a fost deținut în condiții inumane și degradante timp de aproximativ șase luni. Cauza a fost examinată doar de două instanțe, deoarece decizia Curții de Apel Chișinău nu a fost contestată la Curtea Supremă de Justiție, iar întreaga durată a procesului a fost de aproximativ un an și cinci luni. Instanța și-a bazat hotărârea pe articolele 2 și 3 ale Convenției.

89. În cauza *Eleonora Bologan c. Ministerului Afacerilor Interne și Ministerului Finanțelor* (hotărârea civilă a Curții de Apel Bălți din 21 martie 2006), reclamantului i s-au acordat compensații în mărime de EUR 3,160 pentru că a fost supus torturii de către trei polițiști în timpul urmăririi penale împotriva sa. Instanțele judecătorești naționale și-au bazat hotărârile pe o sentință penală irevocabilă împotriva polițiștilor, prin care ei au fost găsiți vinovați și condamnați pentru comiterea unor acte de tortură.

90. În cauzele *Cotorobai* și *Castraveț* (hotărârile judecătorești din 9 decembrie 2004 și 1 octombrie 2005 ale Judecătoriei Centru și, respectiv, ale Judecătoriei Botanica), instanțele de judecată au examinat cererile *habeas corpus* depuse de reclamanți și au dispus eliberarea lor pe motivul, *inter alia*, al stării proaste a sănătății lor. În special, în cauza *Cotorobai* instanța de judecată a notat că, „potrivit certificatelor medicale și fișei medicale a reclamantului, el suferă de o boală oftalmologică care necesită tratament”. În cauza *Castraveț* Judecătoria Botanica a declarat că „durata lungă a detenției reclamantului a contribuit la agravarea unor boli de care acesta suferă”.

91. Articolul 53 din Constituție prevede următoarele:

„(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

(2) Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.”

92. Prevederile relevante ale Codului civil sunt următoarele:

„Articolul 1405. Răspunderea statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată

(1) Prejudiciul cauzat persoanei fizice prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea, prin aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanelor de răspundere ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată. ...”

ÎN DREPT

93. Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 3 al Convenției, de condițiile de detenție inumane și degradante din Izolatorul Anchetei Preliminare nr. 3 și, în special, de lipsa asistenței medicale adecvate. Articolul 3 al Convenției prevede următoarele:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

94. În continuare, el pretinde că detenția sa după expirarea ultimului mandat de arest, în luna mai 2002, nu a fost „legală” în sensul articolului 5 §§ 1 și 3 al Convenției. Curtea va examina această pretenție prin prisma articolului 5 § 1. Partea relevantă a articolului 5 § 1 prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la libertate și siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

...

c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănui că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice de a crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârșască o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia; ...”

95. De asemenea, reclamantul a pretins că arestarea sa preventivă nu a fost bazată pe motive „relevante și suficiente”. Partea relevantă a articolului 5 § 3 prevede următoarele:

„Orice persoană arestată sau deținută în condițiile prevăzute de paragraful 1 c) din prezentul articol, ... are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.”

96. Reclamantul a pretins că durata procedurilor a fost incompatibilă cu cerința „termenului rezonabil” prevăzută de articolul 6 § 1 al Convenției, care prevede următoarele:

„Orice persoană are dreptul la judecarea ... într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță ... care va hotărî, ... asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa. ...”

97. *In fine*, reclamantul a pretins că durata detenției sale a constituit o încălcare a dreptului său de a fi prezumat nevinovat, garantat de articolul 6 § 2 al Convenției, care prevede următoarele:

„2. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită.”

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR

A. Pretențiile cu privire la lipsa motivelor „relevante și suficiente” pentru arestarea preventivă și cu privire la încălcarea prezumției nevinovăției

98. Curtea notează că reclamantul a pretins că arestarea sa preventivă nu a fost bazată pe motive „relevante și suficiente”. În ceea ce privește detenția în baza mandatelor de arest până în luna mai 2002, Curtea notează că reclamantul nu s-a plâns de acest lucru în termen de șase luni de la data când recursurile sale împotriva mandatelor de arest au fost respinse de instanța ierarhic superioară. Prin urmare, această pretenție urmează a fi declarată inadmisibilă în temeiul articolului 35 § 1 al Convenției.

99. În ceea ce privește pretenția cu privire la pretinsa încălcare a prezumției nevinovăției, Curtea reamintește că prezumția nevinovăției, garantată de articolul 6 § 2 al Convenției, cere *inter alia* ca, atunci când își îndeplinesc atribuțiile, membrii unei instanțe judecătorești nu ar trebui să pornească de la ideea preconcepută că persoana acuzată a comis infracțiunea de care ea este învinuită; sarcina probațiunii aparține acuzării, iar orice dubiu urmează a fi interpretat în favoarea acuzatului (a se vedea, printre altele, *Barberà, Messegue and Jabardo v. Spain*, hotărâre din 6 decembrie 1988, Seria A nr. 146, § 77).

100. Totuși, Curtea nu găsește nici un indiciu că instanța de judecată a pornit de la prezumția că reclamantul a comis infracțiunile de care el a fost învinuit. Prin urmare, nu există nici o aparență a unei violări a articolului 6 § 2 al Convenției, iar această pretenție urmează a fi declarată inadmisibilă ca fiind în mod vădit nefondată.

B. Neepuizarea căilor de recurs interne

101. Guvernul a declarat că reclamantul nu a epuizat toate recursurile interne disponibile lui în ceea ce privește pretenția sa formulată în temeiul articolului 3 al Convenției. În special, Guvernul a invocat că reclamantul a putut, însă nu a folosit prevederile articolului 53 al Constituției (a se vedea paragraful 91 de mai sus) și ale articolului 1405 al Codului civil (a se vedea paragraful 92 de mai sus). Mai mult, el ar fi putut invoca direct articolul 3 al Convenției.

102. Guvernul a declarat că o cerere *habeas corpus* în care un reclamant se plânde direct sau în substanță de o violare a articolului 3 al Convenției (tratament inuman și degradant) reprezintă un recurs efectiv în ceea ce privește condițiile proaste de detenție. El s-a bazat pe cauzele *Cotorobai* și *Castraveț* (a se vedea paragraful 90 de mai sus) și a susținut că instanța de judecată care examinează o cerere *habeas corpus*, în mod normal, ar

examina argumentele deținutului cu privire la pretinsa violare a articolului 3 împreună cu alte motive în favoarea sau defavoarea detenției.

103. În același timp, Guvernul a declarat că, dacă o persoană dorește o încetare imediată a încălcării drepturilor sale garantate de articolul 3 și compensații pentru astfel de încălcări, el sau ea trebuie să inițieze un proces civil, așa cum au procedat reclamantii în cauzele *Drugalev* și *Bologan* (a se vedea paragrafele 88 și 89 de mai sus). Deoarece reclamantul în această cauză nu a inițiat un astfel de proces, el nu a epuizat căile de recurs interne.

104. Reclamantul nu a fost de acord și a declarat că a epuizat toate recursurile interne care i-au fost disponibile. De asemenea, el a susținut că recursurile sugerate de Guvern erau, în orice caz, irelevante pentru situația sa.

105. Curtea reamintește că o persoană nu este chemată să încerce mai mult decât una din căile de recurs, atunci când mai multe căi sunt disponibile (a se vedea, de exemplu, *Airey v. Ireland*, hotărâre din 9 octombrie 1979, Seria A nr. 32, p. 12, § 23). Din documentele prezentate Curții de către părți rezultă în mod clar că reclamantul s-a plâns *inter alia* instanțelor judecătorești naționale în cererile sale *habeas corpus* de pretinsa lipsă a asistenței medicale adecvate (a se vedea paragraful 11 de mai sus), fără a menționa și numeroasele sale cereri înaintate altor autorități. Guvernul a recunoscut că o asemenea procedură constituie un recurs efectiv împotriva pretinselor violări ale articolului 3 (a se vedea paragraful 102 de mai sus).

106. În ceea ce privește celălalt recurs invocat de Guvern, și anume o acțiune civilă prin care să se ceară încetarea imediată a unei pretinse violări (a se vedea paragraful 103 de mai sus), Curtea are dubii cu privire la eficacitatea acestuia. Ea notează că în cauza *Drugalev* reclamantul a solicitat compensații pentru condițiile rele de detenție după trei ani de la eliberarea sa și că procedurile civile au durat aproximativ un an și cinci luni în două instanțe. Această cauză, oricât de încurajatoare ar fi, nu stabilește existența unei competențe a instanțelor judecătorești naționale de a dispune în mod efectiv eliberarea imediată a unui deținut atunci când condițiile sale de detenție încalcă cerințele articolului 3.

În ceea ce privește cealaltă cauză invocată de Guvern, cauza *Bologan*, Curtea notează că ea se referă la posibilitatea de a obține compensații pentru tortură, prin intermediul procedurilor civile, după obținerea unei sentințe penale favorabile împotriva persoanei care a aplicat tortura. Curtea notează că un asemenea recurs nu a fost niciodată o chestiune de dispută în fața sa și că, prin urmare, el nu are nici o legătură cu disputa cu privire la existența recursurilor efective împotriva condițiilor proaste de detenție, ceea ce constituie obiectul acestei cauze.

107. În astfel de circumstanțe, Curtea nu consideră că, pe moment, existența unui recurs efectiv în fața instanțelor de judecată naționale, în ceea ce privește pretenția reclamantului cu privire la lipsa asistenței medicale

adecvate în locul său de detenție, a fost în mod clar stabilită. Totuși, Curtea ar putea în viitor să-și revizuiască poziția, dacă ea va fi informată despre aplicarea constantă a Convenției de către instanțele de judecată naționale. Prin urmare, ea consideră că pretenția formulată în temeiul articolului 3 al Convenției nu poate fi declarată inadmisibilă pentru neepuizarea căilor de recurs interne și, în consecință, obiecția Guvernului urmează a fi respinsă.

C. Concluzii cu privire la admisibilitate

108. Curtea consideră că pretențiile reclamantului formulate în temeiul articolelor 3, 5 § 1 și 6 § 1 ale Convenției ridică chestiuni de fapt și de drept, care sunt suficient de serioase ca rezolvarea lor să depindă de examinarea fondului. Nici un alt temei pentru a le declara inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va purcede imediat la examinarea fondului acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 3 AL CONVENȚIEI

109. Guvernul a susținut că condițiile de detenție în Izolatorul Anchetei Preliminare nr. 3, unde a fost deținut reclamantul, nu pot fi considerate inumane ori degradante. El a arătat că cheltuielile publice în domeniul sistemului penitenciar în anii 2005-2006 au crescut și a susținut că, în ultimul timp, au fost făcute multe lucruri pentru a îmbunătăți condițiile de detenție din acest penitenciar.

110. Potrivit Guvernului, în timpul aflării sale în Izolatorul Anchetei Preliminare nr. 3, reclamantul a primit toată asistența medicală necesară. El a declarat că, în timpul detenției reclamantului în penitenciar, acesta a fost consultat de personalul medical al penitenciarului de aproape 70 de ori și că de aproape 30 de ori el a refuzat să fie examinat. Potrivit Guvernului, personalul medical din penitenciar era bine calificat și autorizat să practice de către Ministerul Sănătății. Reclamantul a pretins de două ori că suferă de hipertensiune arterială, ceea ce dovedea că el era capabil să exagereze problemele sale de sănătate.

111. Reclamantul a declarat că în penitenciar și în Spitalul Penitenciar nu erau medici urologi, cardiologi și neurologi. Starea sănătății sale era destul de gravă pentru a fi incompatibilă cu detenția sa prelungită.

112. Curtea reiterează că, deși articolul 3 al Convenției nu poate fi interpretat ca impunând o obligație generală de a elibera deținuții pe motive de sănătate, el totuși impune statului obligația de a proteja integritatea fizică a persoanelor lipsite de libertate, de exemplu prin a le acorda asistența medicală necesară (a se vedea *Șarban v. Moldova*, nr. 3456/05, § 77, 4 octombrie 2005).

113. Curtea urmează să determine dacă reclamantul a avut nevoie de asistență medicală regulată, dacă el a fost lipsit de o astfel de asistență, după cum pretinde, iar, în caz afirmativ, dacă aceasta constituie tratament contrar articolului 3 al Convenției (a se vedea cf. *Farbtuhs v. Latvia*, nr. 4672/02, § 53, 2 decembrie 2004).

114. Se pare că Guvernul nu contestă faptul că reclamantul suferea de numeroase boli urologice grave, unele dintre ele fiind cronice, și că lui i-a fost prescris tratament și chiar o operație la unul din rinichi (a se vedea paragrafele 17 și 18 de mai sus).

115. Curtea notează dezacordul dintre părți în ceea ce privește disponibilitatea asistenței medicale în Izolatorul Anchetei Preliminare nr. 3. Totuși, se pare că chestiunea esențială nu este lipsa asistenței medicale în general ci, mai degrabă, lipsa unei asistențe medicale adecvate pentru boala specifică a reclamantului, și anume, hepatită cronică, hidronefroză de gradul doi, diateză urică, hipercogenitatea parenchimului pancreatic, pielonefrită cronică bilaterală cu hipofuncționalitate a rinichiului drept, hidronefroză a rinichiului drept cu diminuarea funcțiilor acestuia, calculi în canalul urinar, patologie somatică, insuficiență renală cronică, traumatism cranio-cerebral și anxietate generalizată de hipertensiunea arterială.

116. Atunci când a comunicat această cauză, Curtea a cerut Guvernului să-i prezinte informația completă cu privire la tratamentul medical pe care l-a primit reclamantul pentru toate problemele sale de sănătate. Din păcate, o astfel de informație nu a fost prezentată, iar Guvernul și-a axat atenția în special spre a dovedi reaua credință a reclamantului când a refuzat să fie examinat de medicii de la penitenciar, pe numărul mare de consultații pe care acesta le-a primit de la medici și pe numeroasele cazuri în care el a fost internat în secția medicală a penitenciarului sau în Spitalul Penitenciar.

117. Curtea nu este convinsă de declarațiile Guvernului. Faptul că reclamantul a fost examinat de medici, fără ca ulterior recomandările acestora să fie urmate, nu este suficient. În acest sens, se notează faptul că, în 2002 și 2003, reclamantului i s-a prescris *inter alia* o operație urgentă la unul din rinichi (a se vedea paragraful 18 de mai sus); totuși, se pare că aceste recomandări nu au fost niciodată urmate. Unul din medicii care a prescris operația a subliniat gravitatea stării sănătății reclamantului și a atras atenția asupra riscului că reclamantul și-ar putea pierde rinichiul, dacă nu ar fi efectuată operația. Se pare că chiar și această prognoză gravă nu a convins autoritățile să acționeze.

118. Mai mult, Curtea notează că instanțele judecătorești naționale au recunoscut că, în timpul detenției reclamantului, în Izolatorul Anchetei Preliminare nr. 3 nu a existat o asistență medicală corespunzătoare. Din acest motiv, arestarea preventivă a reclamantului a fost schimbată cu arest la domiciliu (a se vedea paragrafele 13 și 14 de mai sus).

119. În ceea ce privește argumentele Guvernului cu privire la rea-credința reclamantului, Curtea notează că nici în penitenciar și nici în

Spitalul Penitenciar, unde reclamantul a fost internat, nu erau medici specializați în tratamentul stării sănătății reclamantului (a se vedea paragrafele 23 și 24 de mai sus). Mai mult, din scrisoarea Ministerului Justiției din 23 septembrie 2003 (a se vedea paragraful 22 de mai sus), se pare că tratamentul era inadecvat și că reclamantul a trebuit să se bazeze pe rudele sale pentru a obține medicamentele necesare. El chiar a declarat greva foamei pentru a protesta împotriva condițiilor de tratament din penitenciar (a se vedea paragraful 21 de mai sus). Prin urmare, Curtea nu poate conchide că refuzul reclamantului de a accepta tratamentul medical în asemenea condiții ar putea fi interpretat ca rea-credință.

120. Un factor important care urmează a fi luat în considerație este perioada în care reclamantul s-a aflat în detenție fără asistență medicală corespunzătoare. Trebuie notat faptul că el a fost deținut în penitenciar timp de aproape patru ani, între ianuarie 2002 și decembrie 2005. În timp ce se notează faptul că reclamantul a fost parțial responsabil de durata procedurilor și, prin urmare, de durata arestării sale preventive (a se vedea, paragraful 144 de mai jos), totuși, statul trebuia să se asigure ca el să fie deținut în condiții care să nu fie contrare articolului 3.

121. În lumina celor de mai sus, Curtea conchide că, în timp ce suferea de boli grave la rinichi, care implicau riscuri mari pentru sănătatea sa, reclamantul a fost deținut pentru o perioadă lungă de timp fără asistență medicală corespunzătoare. Curtea constată că suferința reclamantului a depășit nivelul minim de severitate în sensul articolului 3 al Convenției și a constituit tratament inuman și degradant.

122. Prin urmare, Curtea constată că refuzul de a asigura reclamantului o asistență medicală adecvată a fost contrar articolului 3 al Convenției.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 1 AL CONVENȚIEI

123. Guvernul a declarat că, după transmiterea la 23 mai 2002 a dosarului reclamantului în instanța de judecată pentru examinare, instanța de judecată trebuia să examineze orice cerere cu privire la arestarea preventivă a reclamantului, a cărei detenție s-a bazat pe prevederile clare ale legii, și anume articolul 79 al vechiului Cod de procedură penală și articolele 186 (2) și (8), 329 (1), 351 (7) și 345 (1) și (4) ale noului Cod de procedură penală (a se vedea paragrafele 86-87 de mai sus). Acest lucru și faptul că detenția reclamantului a fost dispusă de un judecător de instrucție, și nu de un procuror, distinge această cauză de cauza *Baranowski v. Poland*, nr. 28358/95, ECHR 2000-III.

124. Reclamantul nu a prezentat observații cu privire la fondul acestei pretenții.

125. Curtea reiterează că „legalitatea” detenției, în baza prevederilor legale interne, este elementul primar, dar nu întotdeauna și cel decisiv. Curtea trebuie, suplimentar, să fie convinsă că detenția pe parcursul

perioadei în cauză a fost compatibilă cu scopul articolului 5 § 1 al Convenției, care este de a preveni privarea persoanelor de libertate în mod arbitrar. Mai mult, Curtea trebuie să se asigure dacă însăși legislația internă este în conformitate cu Convenția, inclusiv cu principiile generale prevăzute sau sugerate de aceasta (*Baranowski*, citată mai sus, § 51).

126. La acest ultim punct, Curtea accentuează că atunci când este vorba de lipsirea de libertate, este deosebit de important ca principiul general al securității raporturilor juridice să fie respectat. Prin urmare, este esențial ca condițiile pentru lipsirea de libertate, prevăzute de legea națională, să fie clar definite și ca însăși legea să fie previzibilă atunci când este aplicată, încât să corespundă standardului de „legalitate” stabilit de Convenție, un standard care cere ca legea respectivă să fie suficient de exactă, încât să permită unei persoane – în caz de necesitate, cu o consultare adecvată – să prevadă, într-o măsură rezonabilă, ținând cont de circumstanțe, consecințele pe care o anumită faptă le poate avea (a se vedea *Steel and Others v. the United Kingdom*, hotărâre din 23 septembrie 1998, *Reports* 1998-VII, § 54).

127. În această cauză, Curtea notează că, după 23 mai 2002, nu a fost eliberat nici un mandat de arest de către o instanță de judecată, care să autorizeze sau să prelungească detenția reclamantului.

128. Guvernul a invocat câteva articole din vechiul și noul Cod de procedură penală, care, în opinia sa, au constituit baza legală pentru detenția reclamantului după expirarea ultimului său mandat de arest. Totuși, argumentele sale cu privire la aceste articole au fost deja respinse de Curte în cauza *Boicenco v. Moldova*, nr. 41088/05, § 152, 11 iulie 2006.

129. Din cele de mai sus rezultă că detenția reclamantului, după expirarea în mai 2002 a mandatului său de arest și până în prezent, nu s-a bazat pe o prevedere legală.

130. Prin urmare, a existat o violare a articolului 5 § 1 al Convenției.

131. În ceea ce privește pretenția reclamantului cu privire la lipsa motivelor „relevante și suficiente” pentru detenția sa după expirarea ultimului mandat de arest în mai 2002 până în prezent, Curtea consideră că, în lumina constatărilor sale de mai sus prin prisma articolului 5 § 1 al Convenției cu privire la legalitatea acelei perioade de detenție, nu este necesar de a examina această pretenție separat.

IV. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 AL CONVENȚIEI

132. În primul rând, Guvernul a declarat că dosarul penal în cauză era de o anumită complexitate, ceea ce a constituit parțial cauza duratei procedurilor. Totuși, indiferent de acest fapt, întreaga durată a procedurilor nu a fost excesivă.

133. El a susținut că, pe parcursul ultimilor trei ani, reclamantul a pretins în mod fals că suferă de hipertensiune arterială și de alte probleme de

sănătate și a refuzat să participe la ședințele judecătorești. Două comisii medicale au stabilit că starea sănătății sale era satisfăcătoare.

134. Ședințele judecătorești au fost amânate de multe ori la cererea reclamantului pe preținse motive de sănătate. Spre exemplu, la 24 octombrie 2002, reclamantul a refuzat să participe la ședința judecătorească din cauza problemelor sale de sănătate, însă, în același timp, el a refuzat tratamentul medical care i-a fost propus. La 20 noiembrie 2002, 12 decembrie 2002, 10 iunie 2003, 18 decembrie 2003, reclamantul a simulat probleme de sănătate, ceea ce a avut ca rezultat prelungirea duratei procedurilor. La 4 și 17 mai 2005 și la 8 august și 25 noiembrie 2005, reclamantul a fost examinat de medici, care au conchis că starea sănătății sale era satisfăcătoare și că el putea să participe la ședințele judecătorești.

135. Reclamantul a declarat că examinarea fondului dosarului său penal a început doar după doi ani de la transmiterea dosarului de către procuror în instanța de judecată competentă. De asemenea, el a susținut că termenul de două luni între ședințele judecătorești a fost excesiv.

136. Curtea notează că procedurile penale împotriva reclamantului au început la 24 ianuarie 2002 și că ele se află în continuare pe rolul primei instanțe. Astfel, perioada care urmează a fi luată în considerație este de 4 ani, 9 luni și 14 zile.

137. Curtea reiterează că rezonabilitatea duratei procedurilor trebuie evaluată în lumina circumstanțelor cauzei, cu referire la criteriile stabilite în jurisprudența sa, în special, complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului și al autorităților relevante și importanța cauzei pentru reclamant (a se vedea, printre multe altele, *Frydlender v. France* [GC], nr. 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII).

138. În ceea ce privește complexitatea cauzei, Curtea notează că procedurile în cauză s-au referit la mai multe fapte de fraudă și o acuzație de complicitate în dare de mită, care au necesitat audierea victimelor și a martorilor. Mai mult, în proceduri mai era un co-inculpat, care a fost acuzat împreună cu reclamantul de complicitate în dare de mită. Totuși, ea observă că, pe parcursul judecării cauzei, între 23 mai 2002 și 11 ianuarie 2006 (dată la care Guvernul a trimis Curții o copie a dosarului penal), au fost audiate doar patru persoane. De asemenea, trebuie notat faptul că, Curtea Supremă de Justiție și Consiliul Superior al Magistraturii au solicitat instanței de judecată să grăbească examinarea cauzei (a se vedea paragrafele 60 și 70 de mai sus).

139. În ceea ce privește comportamentul reclamantului, Curtea notează că, în timpul procedurilor în fața instanțelor de judecată naționale, reclamantul a depus mai multe cereri în legătură cu cauza sa, cu privire la asistența medicală, *habeas corpus* și de recuzare a judecătorilor. De asemenea, el și-a schimbat avocații de cel puțin cinci ori. Procesul s-a desfășurat la Tribunalul Chișinău până la 23 iunie 2003, iar, ulterior, la Judecătoria Centru. Pe durata primei părți a procesului, au avut loc douăzeci

și una de ședințe judecătorești, dintre care unsprezece au fost amânate din cauza problemelor de sănătate ale reclamantului sau a schimbării avocaților acestuia. Pe durata celei de-a doua părți a procesului, până la 11 ianuarie 2006, au avut loc douăzeci și trei de ședințe judecătorești, dintre care patru au fost amânate din cauza stării sănătății reclamantului sau a deciziei acestuia de a-și schimba avocații.

140. Cererile reclamantului au fost considerate de două ori de către instanța de judecată ca împiedicând examinarea cauzei sale (a se vedea paragrafele 55 și 81 de mai sus). Totuși, nu există nici un indiciu că, în timpul celorlalte perioade ale procesului, comportamentul reclamantului ar putea fi considerat într-o oarecare măsură obstrucționist.

141. În ceea ce privește declarația Guvernului că, la 24 octombrie 2002, reclamantul a refuzat să participe la o ședință judecătorească, Curtea notează că, din certificatul medical prezentat de Guvern, rezultă în mod clar că reclamantul nu și-a simulat simptomele (a se vedea paragraful 41 de mai sus). Faptul că el a refuzat tratamentul medical care i-a fost propus nu pare să fi avut vreun impact negativ asupra duratei procedurilor.

142. În ceea ce privește declarația Guvernului că, la 20 noiembrie 2002, 12 decembrie 2002, 10 iunie 2003 și 18 decembrie 2003, reclamantul a simulat probleme de sănătate, influențând astfel durata procesului (a se vedea paragraful 134 de mai sus), Curtea poate doar nota că dosarul penal prezentat Curții de către Guvern nu conține nici o informație despre ședințe judecătorești care să fi fost programate pentru acele date.

143. Curtea reamintește că articolul 6 nu cere ca o persoană acuzată de o infracțiune să coopereze activ cu autoritățile judiciare (a se vedea, de exemplu, *Dobbertin v. France*, hotărâre din 25 februarie 1993, Seria A nr. 256-D, p. 117, § 43) și că un reclamant nu poate fi criticat pentru că a folosit pe deplin posibilitățile oferite de legislația națională pentru apărarea intereselor sale (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Yağcı and Sargin v. Turkey*, hotărâre din 8 iunie 1995, Seria A nr. 319-A, § 66).

144. În concluzie, Curtea consideră că, deși reclamantul poate fi considerat responsabil pentru perioadele semnificative de întârziere pe parcursul primei părți a procedurilor (până la 23 iunie 2003), comportamentul său de după acea dată se pare că nu a contribuit substanțial la durata procedurilor.

145. În ceea ce privește conduita autorităților naționale, Curtea notează că acțiunile acestora sau mai degrabă inacțiunile lor au contribuit la multe întârzieri, în special, în cea de-a doua parte a procedurilor (după 23 iunie 2003). În acest sens, ea notează că timp de aproape cinci luni, între iunie și noiembrie 2003, din cauza unui conflict de competență între Tribunalul Chișinău și Judecătoria Centru, nu a avut loc nici o ședință judecătorească. După soluționarea acestui conflict, ședințele judecătorești au fost amânate de multe ori din cauza absenței judecătorului sau a procurorului. Mai mult, ședințele judecătorești erau deseori programate la intervale lungi de timp.

146. *In fine*, Curtea observă că pe tot parcursul procedurilor, reclamantul care, fără îndoială, avea probleme de sănătate, a fost ținut în arest fără asistență medicală corespunzătoare (a se vedea paragraful 117 de mai sus), fapt care cerea o diligență specială din partea instanțelor de judecată care examinează cauza la înfăptuirea cu promptitudine a actului de justiție.

147. Având în vedere cele de mai sus, Curtea consideră că durata procedurilor nu corespunde cerinței „termenului rezonabil”. Prin urmare, a existat o violare a articolului 6 § 1 al Convenției.

V. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

148. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înalțelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul material

149. Reclamantul a pretins următoarele prejudicii:

- (1) USD 4,600 și 1,200 lei moldovenești (MDL) – banii plătiți de el avocaților săi în cadrul procedurilor naționale;
- (2) MDL 74,300 - banii cheltuiți de familia sa pentru hrana sa în perioada detenției;
- (3) MDL 4,190 - banii cheltuiți de familia sa pentru medicamentele sale în perioada detenției.

150. Guvernul a contestat aceste pretenții.

151. Curtea notează că reclamantul nu a prezentat probe convingătoare că el a suferit pierderile materiale de mai sus și/sau că sumele de mai sus au avut vreo legătură cauzală cu violările constatate în această cauză. Prin urmare, Curtea respinge aceste pretenții ale reclamantului.

B. Prejudiciul moral

152. Reclamantul a pretins EUR 105,500 cu titlu de prejudiciu moral.

153. Guvernul a contestat pretenția reclamantului.

154. Curtea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzată o anumită suferință ca urmare a violărilor constatate mai sus. Ea reamintește că a constatat că reclamantul a fost deținut ilegal timp de mai mult de patru ani și că el a fost deținut în condiții contrare articolului 3 al Convenției, fără să fie asigurat cu asistență medicală corespunzătoare. Mai mult, s-a constatat că procedurile penale împotriva reclamantului au fost excesiv de lungi.

155. Hotărând în mod echitabil, Curtea acordă reclamantului EUR 25,000 cu titlu de prejudiciu moral.

C. Costuri și cheltuieli

156. Reclamantul a pretins EUR 2,400 cu titlu de costuri și cheltuieli.

157. Guvernul a considerat această pretenție ca fiind nesusținută și excesivă.

158. Curtea reamintește că, pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41, trebuie stabilit dacă ele au fost necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime (a se vedea, de exemplu, *Nilsen and Johnsen v. Norway* [GC], nr. 23118/93, § 62, ECHR 1999-VIII).

159. În această cauză, având în vedere criteriile de mai sus, Curtea acordă reclamantului EUR 800 cu titlu de costuri și cheltuieli.

D. Dobânda

160. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA

1. *Declară*, în unanimitate, admisibile pretențiile reclamantului în temeiul articolelor 3, 5 § 1 și 6 § 1 ale Convenției;
2. *Declară*, în unanimitate, restul cererii inadmisibil;
3. *Hotărăște*, în unanimitate, că a avut loc o violare a articolului 3 al Convenției ca urmare a omisiunii autorităților de a asigura reclamantul cu asistență medicală corespunzătoare stării sale de sănătate;
4. *Hotărăște*, în unanimitate, că a avut loc o violare a articolului 5 § 1 al Convenției;
5. *Hotărăște*, în unanimitate, că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției;
6. *Hotărăște*, cu șase voturi pentru și unul împotriva, că statul pârât trebuie să plătească reclamantului în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă, în conformitate cu articolul 44 § 2 al

Convenției, următoarele sume, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută:

- (i) EUR 25,000 (douăzeci și cinci mii euro) cu titlu de prejudiciu moral;
- (ii) EUR 800 (opt sute euro) cu titlu de costuri și cheltuieli;
- (iii) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;

7. *Respinge*, în unanimitate, restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 7 noiembrie 2006, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

T.L. EARLY
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

În conformitate cu articolul 45 § 2 al Convenției și articolul 74 § 2 al Regulamentului Curții, opinia parțial concordantă și parțial disidentă a dlui Pavlovschi este anexată la această hotărâre.

N.B.
T.L.E.

OPINIA PARȚIAL CONCORDANTĂ, PARȚIAL DISIDENTĂ A JUDECĂTORULUI PAVLOVSCHI

În opinia mea, această cauză a meritat puțin mai multă atenție din partea Camerei în ceea ce privește constatarea unei violări a articolului 5 § 1 al Convenției. Seriozitatea problemei dezvăluite în această cauză, într-o oarecare măsură, a meritat o examinare mai detaliată.

Permiteți-mi, mai întâi de toate, să notez că atât arestarea, cât și detenția reclamantului din cauza aflată în fața noastră au fost perfect legale în sensul legislației procesual penale a Republicii Moldova și nu pot fi în nici un fel considerate arbitrare. În același timp, detenția reclamantului în faza judiciară a examinării cauzei a fost contrară standardelor prevăzute de Convenție, așa cum acestea rezultă din jurisprudența¹ foarte constantă a Curții, deoarece ea nu a fost prelungită de o instanță de judecată, după ce valabilitatea sa a expirat.

Din descrierea faptelor și a legislației rezultă destul de clar că în Republica Moldova, cel puțin parțial – în ceea ce privește lipsa prelungirii oficiale a detenției sau lipsa revizuirii din oficiu de către instanțele de judecată a legalității deținerii în detenție pe durata judecării cauzelor penale –, vechea procedură penală de tip sovietic este încă prezentă. Aceasta are ca rezultat ceea ce se poate numi un fel de „prelungire tacită”.

Codul de procedură penală al Republicii Moldova nu conține nici o prevedere legală care fie ar prevedea proceduri clare și precise pentru prelungirea termenului detenției la faza judecării cauzelor penale sau/și revizuirea judecătorească din oficiu a unor asemenea detenții. Aici, putem face referire la constatarea Curții din cauza *Nakhmanovich v. Russia* (nr. 55669/00, § 67, 2 martie 2006):

„Curtea a examinat deja și a constatat o violare a articolului 5 § 1 al Convenției în mai multe cauze cu privire la practica deținerii acuzaților în arest doar în baza faptului că un act de acuzare a fost prezentat instanței de judecată. Curtea a susținut că practica de ținere a acuzaților în detenție fără o bază legală specifică sau reguli clare cu privire la situația lor – care are ca rezultat faptul că ei ar putea fi privați de libertatea lor pentru o perioadă nelimitată de timp fără autorizare judecătorească – a fost incompatibilă cu principiile securității raporturilor juridice și al protecției împotriva arbitrarului, care sunt elemente comune ale Convenției și ale supremației legii...”

Sunt de acord că, la fel ca în cauza *Nakhmanovich* (ibid., § 68), nu există „...nici un motiv pentru a ajunge la o concluzie diferită în această cauză”, având în vedere că, „pentru ca detenția să respecte standardul „legalității”, ea trebuie să aibă o bază în dreptul intern. Totuși, Guvernul nu a indicat nici o prevedere legală care ar permite detenția continuă a acuzatului, după ce perioada detenției autorizate a expirat...”

1. A se vedea, de exemplu, *Baranowski v. Poland*, nr. 28358/95, ECHR 2000-III.

Desigur că, pentru a acoperi acest gol, sunt necesare măsuri legislative urgente pentru a aduce legislația națională în conformitate cu standardele Convenției.

În acest context – la fel ca în cauza *Broniowski v. Poland* ([GC], nr. 31443/96, § 189, ECHR 2004-V) – ne confruntăm cu „...o problemă răspândită care a rezultat dintr-o disfuncție a legislației și practicii judiciare moldovenești și care a afectat și mai poate afecta un număr mare de persoane...”.

Anume aceste împrejurări ne îndreptățesc să vorbim despre natura structurală sau sistemică a acestei probleme. După cum Curtea a statuat în cauza *Broniowski* (ibid., § 190):

„Ca parte a unui pachet de măsuri pentru garantarea eficienței mecanismului instituit prin Convenție, Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a adoptat la 12 mai 2004 o Rezoluție (Res. (2004)3) cu privire la hotărârile care relevă o problemă sistemică fundamentală, în care, după ce a subliniat interesul de a ajuta statele în cauză să identifice problemele fundamentale și măsurile de executare necesare (al șaptelea paragraf al preambulului), el a invitat Curtea „să identifice în hotărârile sale în care constată o violare a Convenției ceea ce ea consideră a fi o problemă sistemică fundamentală și sursa acelei probleme, în special, când există posibilitatea ca această problemă să genereze multe cereri la Curte, pentru a acorda asistență statelor în găsirea unei soluții potrivite și Comitetului de Miniștri în supravegherea executării hotărârilor” (paragraful I al rezoluției). Această rezoluție trebuie privită în contextul creșterii numărului de cereri la Curte în special, în urma unor serii de cauze care rezultă din aceeași problemă structurală sau sistemică.”

În aceeași cauză, Curtea a declarat următoarele (ibid., § 191):

„...În același context, Curtea ar atrage atenția la Recomandarea Comitetului de Miniștri din 12 mai 2004 (Rec. (2004)6) cu privire la îmbunătățirea recursurilor interne, în care s-a subliniat că, pe lângă obligația în temeiul articolului 13 al Convenției de a asigura unei persoane care are o pretenție serioasă și legitimă un recurs efectiv în fața unei instanțe naționale, statele au obligația generală de a soluționa problemele care generează violările constatate. Luând în considerație faptul că îmbunătățirea recursurilor la nivel național în special, în ceea ce privește cauzele repetitive, ar trebui, de asemenea, să contribuie la reducerea volumului de lucru al Curții, Comitetul de Miniștri a recomandat ca Statele Contractante, ca rezultat al hotărârilor Curții care au relevat deficiențe structurale sau generale în practica sau legislația națională, să revizuiască, iar „unde este necesar, să instituie recursuri efective, pentru a preveni sesizarea Curții cu cauze repetitive”.

Toată această motivare este perfect valabilă în această cauză, iar mie nu-mi rămâne decât să regret că majoritatea a ratat o foarte bună ocazie de a sublinia acest lucru în hotărâre, prin menționarea caracterului structural al problemei identificate și prin chemarea autorităților moldovenești să întreprindă unele măsuri legislative pentru soluționarea acestei probleme în cel mai scurt timp posibil.

În timp ce eu sunt de acord cu suma acordată cu titlu de costuri și cheltuieli, totuși, în mod respectuos nu sunt de acord cu majoritatea în ceea ce privește suma acordată cu titlu de prejudiciu moral. Consider că această

sumă, EUR 25,000, este mult prea excesivă și nu ia în considerație nici realitățile vieții din Republica Moldova și nici jurisprudența noastră anterioară.

Permiteți-mi să ofer câteva exemple. În cauza *Șarban v. Moldova* (nr. 3456/05, 4 octombrie 2005), Curtea a constatat violări ale articolului 3, ale articolului 5 § 3, în ceea ce privește motivele insuficiente pentru detenția reclamantului și ale articolului 5 § 4. Suma acordată a fost de EUR 4,000. În cauza *Becciev v. Moldova* (nr. 9190/03, 4 octombrie 2005), au fost constatate violări similare și a fost acordată aceeași sumă cu titlu de compensații. Dacă luăm în considerație faptul că în această cauză a fost constatată o violare suplimentară – a articolului 6 § 1 – aceasta ne-ar fi putut determina să acordăm probabil cu aproximativ EUR 3,000 sau EUR 4,000 mai mult. Suplimentar la aceasta, o anumită sumă ar trebui acordată pentru prelungirea perioadei de detenție – de aproximativ EUR 4,000 până la EUR 5,000. Toate aceste calcule ne-ar fi dus la concluzia că suma compensațiilor în prezenta cauză nu ar fi trebuit să depășească suma totală de circa EUR 12,000 – EUR 15,000.

Aceasta este suma maximă pe care eu o consider teoretic acceptabilă cu titlu de prejudiciu moral în astfel de situații, deoarece chiar și metoda de calcul pe care am folosit-o mai sus este una speculativă și nu a fost niciodată folosită de această Curte.

Acordarea unor compensații atât de mari precum cele din această cauză ar putea fi considerată un act inechitabil în raport cu cei cărora, deși au fost în situații mult mai dificile, le-au fost acordate sume mai mici. Drept exemplu, eu aș dori să menționez cauza *Bursuc v. România* (nr. 42066/98 § 91, 12 octombrie 2004), în care un domn care a fost bătut foarte rău de opt polițiști și a avut o traumă cranio-cerebrală ca urmare a faptului că a fost supus „la violență ... de o natură deosebit de gravă, capabilă să cauzeze suferință și durere severe, care trebuie considerată ca act de tortură în sensul articolului 3 al Convenției.” Cățiva ani mai târziu, dl Bursuc a decedat ca urmare a traumei suferite, după cum a pretins văduva sa. În acea cauză, văduvei reclamantului i s-au acordat EUR 10,000, deși nivelul suferințelor ei, combinat cu suferințele soțului ei defunct, a fost mult mai înalt decât nivelul suferințelor îndurate de reclamantul din această cauză, doar pe motivul unei lacune în legislație.

Pentru a fi echitabil, just și rezonabil, nivelul compensației în această cauză nu ar fi trebuit să depășească EUR 15,000 – sumă care ar fi fost atât în conformitate cu realitățile standardelor de viață din Republica Moldova, cât și proporțională cu nivelul suferințelor îndurate de reclamantul în această cauză. Chiar presupunând că reclamantul a suferit o anumită „neliniște” în urma lacunei din legislație menționată mai sus, acesta nu a prezentat nici o probă care să confirme că, dacă ar fi existat o procedură separată pentru prelungirea termenelor de detenție pe durata judecării cauzei, el ar fi putut să-și recapete libertatea.

Acestea sunt chestiunile în privința cărora eu nu sunt de acord cu majoritatea în această cauză.